

Pismo
ukazuje się
we wtorki
i piątki

Głos

Wtorek

19 marca 2024

nr 23 (LXXIX)

cena: 17 Kč

SEJMIKI GMINNE
PEŁNA SALA, JEDEN
GŁOS W DYSKUSJI
str. 3

KULTURA
MATEMATYKA
I HOLMES PROMUJĄ...
CZYTANIE str. 4

SPORT
PIŁKARSKI
SERWIS
str. 6

Świąteczna kartka dla partnerów i darczyńców

WYDARZENIE: Kartka wielkanocna z życzeniami Kongresu Polaków w RC, na której znalazła się praca namalowana przez 8-letnią Isabellę Janákovą z trzeciej klasy Szkoły Podstawowej i Przedszkola im. Gustawa Przeczka z Polskim Językiem Nauczania w Trzyńcu, trafi przed zbliżającymi się świętami nie tylko do partnerów Kongresu Polaków w RC, ale także do osób wspierających Fundusz Rozwoju Zaolzia.

Łukasz Klimaniec

Wysłanie kartek świątecznych to polska tradycja – nawiązując do niej Centrum Polskie Kongresu Polaków w RC już w grudniu ogłosiło konkurs skierowany do dzieci polskich szkół w regionie na kartkę bożonarodzeniową. W efekcie został nią rysunek namalowany przez Noemi Kucharczyk, piętoklasistkę z polskiej podstawówki w Stonawie.

– Konkurs na kartkę bożonarodzeniową spotkał się z bardzo dobrym przyjęciem. To nas przekonało, że warto kontynuować ten projekt. Choć konkurs na kartkę wielkanocną został ogłoszony niemal w ostatnim momencie, to otrzymaliśmy aż 287 prac! To nas mile zaskoczyło – przyznaje Michał Przywara z Centrum Polskiego Kongresu Polaków w RC.

Tematem przewodnim były wielkanocne tradycje Śląska Cieszyńskiego. Dlatego na pracach

• Na świątecznej kartce Kongresu Polaków znalazł się rysunek 8-letniej Isabelli Janákové z polskiej podstawówki w Trzyńcu. Fot. mat.pras.

nadesłanych przez dzieci można było zobaczyć motywy malowania pisanek, zwyczaj śmiegustu, czyli polewania dziewcząt wodą w Poniedziałek Wielkanocny, nie brakowało

zajczków i koszyków ze święconką. Techniki były rozmaite – od rysowania kredkami i malowania farbami, po szablony, naklejanki, a nawet wydrapywanki. Spośród blisko trzystu

prac wybrano dziesięć finałowych. – Z tej dziesiątki bardzo trudno wyłonić tę jedyną, bo wszystkie prace były bardzo ładne – przyznaje Michał Przywara.

Ostatecznie jurorzy wybrali pracę, którą namalowała 8-letnia Isabella Janáková z trzeciej klasy Szkoły Podstawowej i Przedszkola im. Gustawa Przeczka z Polskim Językiem Nauczania w Trzyńcu. Taka kartka przed Wielkanocą zostanie wysłana do partnerów Kongresu Polaków w RC, a także – co jest nowością – do darczyńców Funduszu Rozwoju Zaolzia Kongresu Polaków, aby podziękować im za wsparcie i zachęcić do dalszej pomocy.

Wszystkie dzieci biorące udział w konkursie otrzymają książkowe upominki, które zostaną im wręczone po świętach. Kartka jest już w druku i pod koniec tygodnia ma być gotowa, a następnie rozesłana. Konkurs na jej przygotowanie to kolejne przedsięwzięcie Centrum Polskiego. ▲

SEJMIKI GMINNE PRZED ZGROMADZENIEM OGÓLNYM KONGRESU POLAKÓW W RC

SUCHA GÓRNA

PSP SUCHA GÓRNA

ŁOMNA DOLNA i GÓRNA

PSP ŁOMNA DOLNA

BUKOWIEC

DOM PZKO

NYDEK

DOM PZKO

LUTYNIA DOLNA

DOM KULTURY

ZDANIEM... Danuta Chlup

danuta.chlup@glos.live

Zapóżyczania z języków obcych są zjawiskiem normalnym i znanym od wieków. W ostatnich dziesięcioleciach chodzi przeważnie o anglicyzmy. Kiedy w latach 90. ub. wieku wyrosły w Polsce i w Czechach sklepy większe od dotychczasowych samów i różniące się koncepcją od domów towarowych, od razu w obu krajach przyjęły się określenia typu supermarket i hipermarket. Nazwy te wypełniły pewną lukę w naszych językach.

Od tego czasu upłynęło sporo wody w Ołzie, Wiśle i Weltawie. Anglicyzmy się mnożą. Przede wszystkim w biznesie, handlu, bankowości, gdzie język znał Tamizy stał się głównym narzędziem komunikacyjnym.

Nie powinno mnie zatem dziwić określenie „gigafaktory” stosowane w mediach w odniesieniu do planu budowy olbrzymiej fabryki w Lutyni Dolnej. No właśnie – olbrzymiej fabryki, po czesku „obří továrny”. Wydaje mi się, że „gigafaktory” nie wypełniły w tym przypadku żadnej luki, anglicyzm nie jest tu potrzebny.

„Gigafaktory” nie rażą mnie jednak tak bardzo jak nazwa wydarzenia, które zorganizowała Biblioteka Miejska w Czeskim Cieszynie: „Swap knih a rostlin”. Jest także polski plakat z bardziej zrozumiałą nazwą „Wymiana książek i roślin”. I słusznie, bo „swap” to nic innego jak wymiana, po czesku „výměna”, czyli słowo od dawien dawna funkcjonujące w tym języku. Jaki ma sens zastępowanie go „swapem”? Uważam, że kto jak kto, ale biblioteki i generalnie instytucje kultury bardziej od innych powinny dbać o niezaśmiecanie języka ojczystego zbędnymi naleciałościami.

Aby nie było, że zjawisko to typowe jest tylko dla Czechów, podam inny przykład z książkowego podwórka. Ostatnio w Polsce wśród moli książkowych popularne są „booktury”. Autor wysłał swoją książkę w świat. Kolejno trafia ona do kilkunastu czytelników, którzy wystawiają o niej opinie w mediach społecznościowych i na portalach poświęconych literaturze. Na koniec wraca z uwagami czytelników do autora. W języku polskim zdomowało się angielskie określenie „booktour”, natomiast Czesi wprowadzili własną nazwę „knižní štafeta” (sztafeta książkowa). Różnie zatem bywa w przejmowaniu anglicyzmów – czasem szybciej wrastają w język polski, czasem w czeski.

Jeśli o mnie chodzi, to wolalabym, aby zapóczyceń było jak najmniej. Zwłaszcza w branżach, których zadaniem jest kultywowanie języka ojczystego.

CYTAT NA DZIS

Prof. Grzegorz Kołodko

były wicepremier i minister finansów RP, w rozmowie z portalem Businessinsider.com.pl

Polska, zważywszy na jej znaczenie polityczne i rozmiary gospodarcze, a zwłaszcza na potencjał rozwojowy, powinna odgrywać w Unii Europejskiej coraz większą rolę

W OBIEKTYWIE...

• W trzynickiej Werk Arenie ruszyła w weekend ćwierćfinałowa seria ekstraklasy hokeja pomiędzy Trzynicem a Czeskimi Budziejowicami. Do tematu wracamy na str. 7. Fot. ZENON KISZA

DZIŚ...

19

marca 2024

Imieniny obchodzą:

Bogdan, Józef
Wschód słońca: 5.37
Zachód słońca: 17.49
Do końca roku: 287 dni
(Nie)typowe święta:
 Dzień Jedności Kaszubów,
 Dzień Stolarza
Przysłowie:
 „Gdy na świętę Józefa bociek przybędzie, to już śniegu nie będzie”

JUTRO...

20

marca 2024

Imieniny obchodzą:

Aleksandra, Anatol,
 Klaudia
Wschód słońca: 5.35
Zachód słońca: 17.51
Do końca roku: 286 dni
(Nie)typowe święta:
 Światowy Dzień Żaby,
 Międzynarodowy Dzień
 Astrologii
Przysłowie:
 „Od dnia dwudziestego
 marca zagrzewa słońce
 nawet starca”

POJUTRZE...

21

marca 2024

Imieniny obchodzą:

Benedykta, Ludomira,
 Marzanna
Wschód słońca: 5.33
Zachód słońca: 17.52
Do końca roku: 285 dni
(Nie)typowe święta:
 Dzień Wagarowicza
Przysłowie:
 „Jak po Benedyckie
 ciepło, to i w lecie będzie
 piekło”

POGODA

wtorek

dzień: 4 do 5°C
 noc: -3 do -2°C
 wiatr: 2-4 m/s

środa

dzień: 10 do 11°C
 noc: -2 do -1°C
 wiatr: 1-3 m/s

czwartek

dzień: 14 do 15°C
 noc: 2 do 1°C
 wiatr: 2-4 m/s

Tramwaje pojedą bocznicami?

Województwo morawsko-śląskie kontynuuje przygotowania do wznowienia linii tramwajowej w regionie karwińskim. Dziennik internetowy „Z doprawy” poinformował, że kilka dni temu został ogłoszony przetarg na opracowanie modelu budowy. Główna trasa ma prowadzić z Ostrawy do Karwiny przez Rychwałd i Orłową. Tam ma później powstać odgałęzienie do Hawierzowa. Linia ma być skomunikowana z ostrawską komunikacją miejską w okolicach Hranečnika.

Danuta Chlup

Uważamy za najistotniejsze połączenie tramwajowe na linii Ostrawa – Karwina, na nim skupimy się najbardziej. Następnie zamierzamy włączyć do projektu linię z Orłowej do Hawierzowa. Dobięga końca studium tramwajowe połączenia Hawierzowa i Ostrawy – poinformował wicehetman ds. transportu Radek Podstawa. Studium wykonalności potwierdza, że projekt jest możliwy do zrealizowania głównie dzięki sieci kopalnianych bocznice kolejowych, które wraz z wygaszaniem wydobycia węgla tracą pierwotne znaczenie. Planowana długość torów tramwajowych ma wynieść 31,5 kilometra. Dwie trzecie mają stanowić bocznice, które jednak trzeba będzie wyremontować. Koszty wstępnie oszacowano na 7-8 mld koron. Projekt ma szansę otrzymać wsparcie finansowe z funduszy europejskich w wysokości 90 proc., ponieważ jego atutem jest pozytywny wpływ na zmiany klimatu.

DZIEJE SIĘ W REGIONIE

BOGUMIŃ

Kilka miesięcy trzeba będzie poczekać na naprawę zniszczonych barier dźwiękochłonnych na autostradzie D1 w pobliżu osiedla Nowa Wieś – poinformowali przedstawiciele Dyrekcji Dróg i Autostrad Republiki Czeskiej. Ciężarówka, która w styczniu wpadła w poślizg i uderzyła w barierę, spowodowała rozległe zniszczenia. Szacowany koszt naprawy to ok. 2 mln koron. Najpierw jednak zgodnie z procedurami trzeba wybrać projektanta, a potem wykonawcę. A to wymaga czasu. Wiadomo, że na czas samej przebudowy autostrada na tym odcinku będzie częściowo zamknięta.

(klm)

HAWIERZÓW

Władze miasta zatwierdziły zwiększenie pieniędzy na realizację zwycięskich projektów w ramach budżetu obywatelskiego. Do pierwotnej kwoty miliona koron dodano 250 tys. koron na rozbudowę obiektów sportowych, placu zabaw dla dzieci i pozabawionego barier dostępu do trybun (zwycięski projekt

w Suchej Średniej). W Hawierzowie, gdzie wygrała propozycja uatrakcyjnienia terenu do gry w minigolf, kwotę 3 mln koron zwiększono o 1,5 mln koron. W planach jest budowa m.in. nowego toru do parkuru, oświetlenia, a także tyrolki i trampolin. Konieczna będzie też przebudowa toalety publicznej i części ogrodzenia.

będą musieli jednak płacić za parkowanie. Prace związane z rewitalizacją przetrzymują do końca września.

(klm)

WĘDRYNIA

Do końca czerwca kierownicy muszą liczyć się z utrudnieniami na drodze między Wędrynią a osiedlem Sosna w Trzynicy. Od minionej niedzieli ruch jest częściowo ograniczony w związku z rozbiórką mostu i planowaną budową nowej przeprawy. Przejazd pojazdów odbywa się wahadłowo – ruchem steruje sygnalizacja świetlna. Inwestorem jest województwo morawo-śląskie.

(klm)

Pełna sala, jeden głos w dyskusji

Polacy w Stonawie poświęcili niedzielne popołudnie polskim sprawom. W Domu PZKO najpierw spotkali się na zebraniu sprawozdawczym miejscowego koła PZKO, a następnie na obradach sejmiku gminnego.

• W Domu PZKO w Stonawie odbyło się zebranie PZKO, a po nim sejmik gminny.

Beata Schönwald

To wiązało się z wyborem dwóch delegatów na Zgromadzenie Ogólne Kongresu Polaków w RC. MK PZKO będzie reprezentować na tym forum prezes Wojciech Feber, natomiast ogół mieszkańców Stonawy polskiej narodowości wybrał Bogdana Kokotkę, który również w przyszłej 4-letniej kadencji będzie pełnił funkcję pełnomocnika gminnego.

Kongres Polaków reprezentował na niedzielnym sejmiku gminnym w Stonawie członek 9-osobowej

Rady Kongresu oraz pracownik jego Centrum Polskiego Michał Przywara. – Jeśli coś martwi miejscowych Polaków, jestem tu od tego, żeby tych głosów wysłuchać – powiedział, zanim przystąpił do przybliżenia obecnym celów i działań tej organizacji. Sporo czasu poświęcił inicjatywom Centrum Polskiego mającym na celu promocję polskości nie tylko w naszym regionie, ale także poza nim.

W związku ze Stonawą wspominał, że uczennica miejscowej polskiej szkoły wygrała konkurs na kartkę świąteczną organizowany przed Bożym Narodzeniem właśnie przez Centrum Polskie. Zachęcał również do skorzystania z ofer-

ty tej instytucji w zorganizowaniu imprezy w ramach tzw. Polskich Czwartków czy spotkania z autorką przetłumaczonego ostatnio na język czeski oraz wznowionego w języku polskim „Lutyńskiego Tanga”, Otylią Tobołą.

Choć miejsca w sali Domu PZKO były tego popołudnia w większości zajmowane, jako jedyny zabrał głos w dyskusji Wojciech Feber. Opowiedział o wyjeździe uczniów stonawskiej szkoły na 3-dniową wycieczkę na Opolszczyznę, która odbyła się dzięki współpracy województwa morawo-śląskiego z województwem opolskim. – W jej ramach istnieje możliwość organizacji wycieczek szkolnych do Opola i w

• Michał Przywara przybliżył działalność Kongresu Polaków w RC.
 Fot. BEATA SCHÖNWALD

Dwujęzyczne tablice do omówienia

• Sejmik gminny w Boconowicach.
 Zdjęcia: MAREK SŁOWIAZIEK

W Boconowicach liczba ludności narodowości polskiej wynosi ok. 20 procent, mimo to nie ma dwujęzycznych tablic przy wejściu do miejscowości. Temat został poruszony podczas niedzielnej dyskusji w sejmiku gminnym.

Sejmik gminny w Boconowicach, jaki miał miejsce w niedzielę 17 marca w Domu Polskim PZKO, został przeprowadzony we współpracy z miejscowym kołem. Działalność Kongresu Polaków w RC przedstawiła z pomocą multimedialnej prezentacji Danuta Branna.

Podczas dyskusji została zwrócona uwaga na fakt, że choć w Boconowicach liczba ludności narodowości polskiej wynosi ok. 20 procent, nie ma dwujęzycznych tablic przy wejściu do miejscowości.

W niedzielnym sejmiku wzięli udział członkowie koła, którzy działają zarazem w samorządzie. Sejmik zwrócił się do nich, by we współpracy z pełnomocnikiem gminnym przedyskutowali w urzędzie możliwość umieszczenia tablic z nazwą miejscowości także w języku polskim.

Pełnomocnikiem ponownie został wybrany Marek Słowiazek, który jednocześnie został także delegatem na Zgromadzenie Ogólne Kongresu Polaków w RC. (klm)

Chcą istnieć w strukturach Kongresu

Wspólny sejmik Piosku i Piosecznej odbył się w piątkowe popołudnie w Domu PZKO w Piosku. Dla piosecznian było to historyczne wydarzenie, jako że wcześniej miejscowi Polacy nie organizowali sejmików gminnych i nie angażowali się w strukturach Kongresu Polaków w RC.

Obrady otworzył prezes MK PZKO w Piosku Alojzy Wocławek. Wspominał o imprezach miejscowego koła, które zostały już zorganizowane, oraz o tych, które dopiero się odbędą. Tą najbliższą będą obchody 150-lecia miejscowego szkolnictwa polskiego połączone z wydaniem publikacji okolicznościowej, wystawą w remizie strażackiej i festynem. Jubileusz zaplanowano na 25 maja. Kolejnymi przedsięwzięciami miejscowych PZKO-wców będą udział w Gorolskim Święcie, dożynki, wycieczka oraz wystawa świąteczna.

– Bardzo dobrze się tu czuję, bo są tu sami młodzi ludzie. To już chyba mój ósmy sejmik, pierwszy jednak, który rozpoczął się od programu artystycznego – powiedział prezes Kongresu Polaków, Mariusz

• Mieszkańcy Piosku podczas głosowania.

• Pioseczna wybrała swojego pełnomocnika – Dariusza Cymerskiego. Zdjęcia: BEATA SCHÖNWALD

Wałach, odnosząc się do występu Klarki Kadłubiec, która ubrana w strój góralski wykonała dwie piosenki ludowe. Swojska atmosfera panowała w czasie trwania całego sejmiku. Jego uczestnicy żywo reagowali na informacje dotyczące działalności Kongresu, jego Centrum Polskiego czy Funduszu Rozwoju Zaolzia.

Przedstawiciele Kongresu pochwalili przy okazji projekt wydana gwarowej mapy Piosku autor-

stwa mieszkańca tej wioski Karola Kurzysza, który został wsparty przez Fundusz Rozwoju Zaolzia Kongresu Polaków. Zachęcał działaczy koła, żeby próbując pisać projekty, najpierw zapoznali się z regulaminem Funduszu.

Piątkowe spotkanie było okazją do integracji mieszkańców sąsiadujących ze sobą wiosek Piosku i Piosecznej. Poruszono na nim także tematy, jak dwujęzyczność w gminach na Zaolziu i możliwości finansowania z funduszy euro-

pejskich polsko-czeskich napisów. Alojzy Wocławek przedstawił ponadto nie do końca wyjaśnioną sytuację własnościową Domu PZKO, który dawno temu wybudowali miejscowi działacze, a obecnie nie jest on majątkiem koła.

Po dwugodzinnych obradach uczestnicy sejmiku wybrali pełnomocników gminnych Kongresu Polaków osobno dla Piosku i Piosecznej. Zostali nimi Chrystian Heczko i Dariusz Cymerski. (sch)

Matematyka i Holmes promują... czytanie

Szereg niecodziennych zagadek musieli rozwiązać w piątek uczniowie Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza z Polskim Językiem Nauczania w Jabłonkowie, by dowiedzieć się, kim był matematyk, do którego udał się Sherlock Holmes w sprawie zaginięcia swojego druha dra Johna Watsona. Uczniowie jabłonkowskiej podstawówki musieli wykazać się nie tylko zdolnościami matematycznymi, ale przede wszystkim rozumieniem tekstu, w którym zostały ukryte poszlaki.

Uczniowie musieli m.in. zaprogramować za pomocą tabletu Photona, czyli robota edukacyjnego, który następnie wskazywał hasło.

Łukasz Klimaniec

Niecodzienne przedsięwzięcie, które zaangażowało wszystkich uczniów drugiego stopnia, odbyło się w ramach projektu „Pomáháme školám k úspěchu” („Pomagamy szkołom w odniesieniu sukcesu”) Fundacji Rodziny Kellerów. Jabłonkowska podstawówka jest jedną z trzech polskich szkół, obok placówek z Cieszyńskiemu i Karwiny, które w nim uczestniczą. – Ten projekt ma na celu wpoić dzieciom miłość do książek. Chcemy, żeby dzieci miały codzienny i bliski kontakt z książką, a ten projekt nam to umożliwi – przyznała

Izabela Jachnicka, koordynatorka projektu. – Dostaliśmy finansowe wsparcie na zakup książek, na korytarzach powstały kąciki czytelnicze, jeździmy na różne spotkania i szkolenia. W ramach lekcji są warsztaty czytelnicze, na których dzieci czytają przez 20 minut, a potem rozmawiamy o tym, co przeczytaliśmy. Chcemy, żeby czytelniczo docierało do uczniów przez wszystkie przedmioty, nie tylko za pośrednictwem języka polskiego i czeskiego, ale i przez przedmioty ścisłe. Stąd pomysły na detektywistyczne zajęcia matematyczne – wyjaśniła.

Uczniowie drugiego stopnia zostali podzieleni na 37 grup. W każdej znalazł się przedstawiciel każdego rocznika. Zadaniem było znalezienie poszlak (indykcji) w każdym ze zdań, a następnie na tej podstawie prze-

analizowanie tekstów poświęconych dwunastu matematykom i odkrycie, o którego z nich chodzi (byli m.in. Galileo Galilei, Leonhard Euler, Tales z Miletu, Maria Gaetana Agnesi, Marian Adam Rejewski, Leonardo Fibonacci czy Annie J. Easley).

Zadaniem uczniów jest rozwiązanie zagadek matematycznych, jakie znalazły się na dziesięciu stanowiskach. Młodzież musi nie tylko wykazać się wiedzą, ale i nawiązać społeczne relacje między sobą, bo w grupie są osoby z różnych klas. Celem tego dnia projektowego jest to, by w ramach przedmiotów ścisłych uczniowie pracowali z tekstem, umieli myśleć o tym, o czym tekst jest, a przy okazji poznali słynnych matematyków – wskazała Michaela Puczk, wicedyrektorka szkoły.

Motywy matematyczne zabawy były tajemnicze zniknięcie Johna Watsona, przyjaciela Sherlocka Holmesa. Zdjęcia: ŁUKASZ KLIMANIEC

Według wprowadzonych danych i pokazuje nam, jakie jest hasło – wyjaśniał Filip Velecký z klasy 8b.

Jana Podolinská, która nadzorowała przygotowanie zadań, zaznaczyła, że uczniowie muszą myśleć logicznie i dobrze rozumieć

Zadania przygotowywały matematycy jabłonkowskiej szkoły – Agnieszka Piechaczek, Katarzyna Jaworska i Jana Podolinská. Uczniowie musieli m.in. zaprogramować za pomocą tabletu Photona, czyli robota edukacyjnego, były zadania szachowe, zagadki związane z pismem Braille'a, ułamki słowne, a nawet wymagające kondycji fizycznej. W sali gimnastycznej prócz działań matematycznych, gdzie uczniowie wykonywali działania odgadując rok produkcji różnych kreskówek (m.in. „Król lew”, „Muminki”, „Rozbójnik Rumcajs”, „Smerfy”) trzeba było biegiem pokonać labirynt.

– Jak idzie? Chyba dobrze. Tego robota trzeba zaprogramować. Wpisujemy dane z kartki, a potem klikamy na tablecie, żeby ten robot jechał. I on

– Chcąc znaleźć prawidłową odpowiedź muszą przeczytać sporo tekstu, bo jest dwunastu matematyków, z których muszą wybrać jedną postać. Niektóre zadania są trudniejsze inne łatwie – przyznała. – Zależy nam, by polubili matematykę i zobaczyli, że matematyka może być czymś innym, niż tylko zwykłym obliczaniem na lekcjach – dodała.

W ramach projektu „Pomáháme školám úspěchu” jabłonkowska szkoła współpracuje z różnymi specjalistami w dziedzinie pedagogiki. Niedawno gościła tu Monika Chrobáková, jedna z laureatek Global Teacher Prize, która wzięła udział w lekcji otwartej i spotkaniu z nauczycielami na temat m.in. metod badawczych i prowadzenia rozmowy refleksyjnej.

Chór „Canticum Novum” w kościele ewangelickim w Bystrzycy. Fot. Beata Schönwald

Koncert o męce Chrystusa

Chór „Canticum Novum” Polskiego Towarzystwa Artystycznego „Ars Musica” zaśpiewał w sobotę w kościele ewangelickim w Bystrzycy. Koncertem Pasyjnym wprowadził publiczność w atmosferę wietniczego okresu Wielkiego Postu Triduum Paschalnego.

Na repertuar złożyły się 13 utworów – m.in. aż trzy pieśni Antonina Tučapskiego, dwie Georgiusa Deakbardosa oraz utwory polskich kompozytorów, takich jak Stanisław Moniuszko, Feliks Nowowiejski, Grzegorz Gerwazy Gorczycki i Józef Świder. Zdecydowana większość z nich zabrzmiała po

łacinnie. Słuchacze mogli zapoznać się z ich treścią, korzystając z wydrukowanych programów obejmujących tłumaczenia tekstów na język polski. Słowo wiążące, na które w głównej mierze złożyły się fragmenty biblijne opisujące wydanie na śmierć Jezusa Chrystusa, jego drogę na Golgotę, ukrzyżowanie i zmartwychwstanie, czytał Władysław Kubień.

– To jedyny koncert pasyjny w czasie tegorocznego Wielkiego Postu. Mieliśmy co prawda w planie jeszcze udział w festiwalu „Adoramus te Christe” w Mazańcowicach koło Bielska-Białej, ale możliwości czasowe chórzystów nie pozwoliły na to.

Cieszymy się więc, że gościmy dzisiaj w Bystrzycy, tym bardziej że dawno nie występowałyśmy przed tutejszą publicznością – przyznał dyrygent chóru Leszek Kalina.

Jak zaznaczył, przygotowanie i wykonanie utworów pasyjnych wymaga od chórzystów czegoś więcej niż w przypadku łatwiejszego do opanowania repertuaru kołędowego. – Męka i śmierć Chrystusa to trudny temat zarówno dla chórzystów, jak i odbiorców, który od jednych i drugich wymaga pewnego wysiłku intelektualnego i emocjonalnego – dodał kierownik artystyczny „Canticum Novum”.

Film o ostatnich latach życia Václava Havla

Na specjalnym pokazie przedpremierowym zaprezentowano w środę 13 marca w Pradze film dokumentalny Petra Janczarka „Tutaj Havel, słyszcisz mnie?”. Opowiada on o ostatnich latach życia czeskiego przywódcy.

Polska Agencja Prasowa

Dokument opowiada o wielu formach przemijania i starzenia się wielkiego człowieka w nieznanych dotąd sytuacjach – powiedział Polskiej Agencji Prasowej Petr Janczarek.

W trzech ostatnich latach życia byłego prezydenta Czechosłowacji, a później Republiki Czeskiej Václava Havla powstało ponad 200 godzin unikatowych, wcześniej niepublikowanych materiałów. Z nich stworzono pełnometrażowy dokument.

Janczarek, który także pracował z kamerą podczas powstawania filmu, powiedział, że były chwile, w których nie mógł robić zdjęć i odkładał kamerę. – Tak było na przykład w chwili, gdy Havel miał wylew i trafił do szpitala w Nowym Jorku – powiedział.

Wątpliwości co do umieszczenia w filmie niektórych scen miał także sam Havel. Dotyczyło to m.in. komicznej wrecz sceny, w której schorowany był prezydent odkurza swój pokój i wciąż ma kłopot z uruchomieniem urządzenia, podłączeniem go do prądu. – Poprosił mnie, żebym nie wykorzystywał tego ujęcia, jeżeli będzie na nim widać, że korzysta z odkurzacza „pod kamerę” – dodał autor filmu.

Był też dylemat z wykorzystaniem już nakręconego materiału. Janczarek ujawnił, że do filmu nie trafiła scena zdejmowania maski pośmiertnej. Podobne trudne wybory dotyczyły warstwy dźwiękowej filmu, na której spoza kadru słychać zapisane słowa Havla. – Przez długi czas wahaliśmy się, czy powinniśmy użyć części lub fragmentów wystąpienia, które czytałby aktor. Odrzuciliśmy ten pomysł. Zastanawialiśmy się nawet nad wykorzystaniem AI, ale ostatecznie skończyło się na wielu godzinach przeglądania i słuchania materiałów archiwalnych – dodał Janczarek.

Václav Havel zmarł w grudniu 2011 roku. Prezydentem Republiki Czeskiej został w 2003 r. Janczarek zaczął z nim współpracować w 2009 roku, chociaż znał go wcześniej i robił już wcześniej o nim filmy. Przez trzy lata towarzyszył Havlowi. Był przy zagranicznych podróżach, spotkaniach z mężami stanu, przyjacielskich rozmowach, np. z oscarowym reżyserem Milošem Formanem lub dalajlamą. Podglądał go przy ostatniej pracy podróżnej, jaką była reżyseria filmu na podstawie własnej sztuki Havla „Odchodzenie”. W dokumencie kilkakrotnie pada stwierdzenie, że reżyseria filmu była realizacją jego dziecięcych marzeń.

Prace nad filmem trwały długo i jak przyznał Janczarek osoby zaangażowane w nadawanie mu finalnego kształtu, nie miały za-

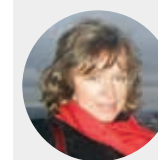
Václav Havel uchwycony 17 listopada 2009 roku. Fot. Wikimedia Commons

planowanego terminu, w którym trzeba zakończyć prace. – W końcu doszliśmy do punktu, w którym byliśmy pewni formy, wymiaru, miejsca w jakim znalazł się film, więc koniec przyszedł po prostu w naturalny sposób – stwierdził Janczarek i dodał, że

obecne, skomplikowane czasy mogą sprzyjać w odbiorze filmu.

Jest szansa, że dokumentalny obraz będzie można obejrzeć na Przegładzie Kino na Granicy, który odbędzie się w Cieszynie i Czeskim Cieszynie od 1 do 5 maja.

CYTAT

Ines Pasic

pochodząca z Bośni peruwiańska aktorka, w orędzie na Światowy Dzień Lalkarstwa, który przypada na środę

Oddaję się grze lalkami bez względu na wszelką możliwą formę uprawianą przez nas sztuki, odprawiamy starożytny rytuał. Sprawiamy, że lalkarz i widz doświadczają własnej transcendencji. (...) Jesteśmy ludźmi, którzy wykonują jeden z najskromniejszych zawodów. Nasz paradoks polega na tym, że mimo to rozmawiamy, debatujemy i wściewiamy się na boski świat z intymnością i szczerścią starego małżeństwa. (...) Za każdym razem, gdy drewniana głowa ożywa w naszych rękach lub sznurki marionetki zdają się potwierdzać związek między wszystkimi żywymi istotami, odkrywamy siebie na nowo jako bohaterów przedstawianej historii. Za każdym razem, gdy animowany obiekt odsłania zamieszkałe w nas wspomnienia, a wyjawiane tajemnice stają się realne przy pomocy gry światła i cienia, nasz czas historyczny staje się ponadczasowy. Kiedy postacie żyjące na powierzchni naszej skóry zawładną każdą częścią naszego ciała, zdaje się nam wtedy, że zawieramy w sobie całe człowieczeństwo świata.

Z REDAKCYJNEJ POCZTY

Kawał dobrego teatru

Karwiński Teatrzyk Bez Kurtyny od 2019 roku wędruje po Zaozniu ze swymi radosnymi spektaklami, zapraszany przez miejscowe koła do domów PZKO albo kultury. W niedzielę 10 marca zawitał już po raz drugi do Domu Polskiego Żwirki i Wigury w Cierlicku, zaproszony przez zarząd MK PZKO w Stanisławicach. Tym razem wystawił „Śpiącego Królewicza” – bajkową opowieść dla dorosłych, pełną humoru, muzyki i śpiewu.

W sali DPŻW „Pod Samolotami” zgromadzili się miłośnicy teatru amatorskiego z całej okolicy. Byli wśród nich m.in. członkowie popularnego cierlicko-stanisławickiego Teatrzyku APROPO, który przed laty „zasnął” i, tak jak ten bajkowy (tytułowy) królewicz, kilka razy się obudził, ale ostatnio mocno spi. „Apropowcy”, a także inni widzowie nie mogli się nadziwić, z jaką niezwykłą energią Teatrzyk Bez Kurtyny zaprezentował swój spektakl. Podziwiano nie tylko kreacje aktorskie (przede

wszystkim świetnie opanowanie dużej porcji wierszowanego tekstu, no i śpiew), ale także bogactwo kostiumów i funkcjonalną, dopasowaną do klimatu akcji scenografię. Na

szczególną uwagę zasłużyła ekipa techniczna – bezbłędni operatorzy dźwięku i światła, a także fachowcy, którzy wcześniej sprytnie przedłużyli scenę (tego jeszcze nie zrobił

nikt – gospodarze DPŻW kupują ten pomysł w ramach rewitalizacji Domu Polskiego). Na scenie karwińskiego zaozlańskiego życia kulturalnym. W Domu Polskim Żwirki i Wigury nagrodzony został gromkimi brawami na stojąco.

Jan Prywara, „Śpiący kieroownik” artystyczny APROPO

SERWIS PIŁKARSKI

Janusz Bittmar

FORTUNA LIGA

KARWINA – CZ. BUDZIEJOWICE 2:1

Do przerwy: 1:1.
Bramki: 30. Memić, 90. Iván – 20. Suchan.
Karwinia: Holec – Krčík, Svožil, Bergqvist, Fleišman – Boháč (84 Viničius), Moses (84. Traore) – Memić (75. Ražnatović), Čavoš, Regáli (67. Iván) – Doležal.

Po odwołaniu słowackiego trenera Juraja Jarábka drużynę Karwiny poprowadzili w sobotnim meczu... kolejnej z rzędu ostatniej szansy Marek Bielan i Radim Grussmann, szkoleniowcy trzecioligowej B ekipy. Dla obu zespołów był to mecz o przysłowiowych sześć punktów, który szybko zamienił się w ostry i prowadzony w nerwowej atmosferze spektakl z masą błędów, ale też światłem w tunelu. Nadzieja zaświeciła zwycięskim golem z karnego Alexa Ivána, który w doliczonym czasie gry zapewnił gospodarzom komplet punktów i co za tym idzie – ucieczkę z ostatniego miejsca w tabeli. Piłkarz spożytkował karnego po pechowym zagranu ręką Allego. Sędziowie, w odróżnieniu od prawie identycznej sytuacji z pierwszej połowy, tym razem byli jednomyślni i nie potrzebowali nawet weryfikacji VAR-u.

– Dla nas to wynik z kategorii marzeń, który wiele znaczy dla całej drużyny. Przed meczem z Czeskimi Budziejowicami nie dokonaliśmy rewolucji w zespole, po prostu uświadomiliśmy chłopakom, że stać ich na dobry futbol i zwycięstwo – stwierdził Marek Bielan. Duet Bielan, Grussmann to według nieoficjalnych informacji karwińskiego klubu tylko tymczasowe rozwiązanie, szczegóły dotyczące pozycji głównego trenera zespołu poznamy w najbliższych dniach. Kierownictwo klubu do rozwiązania trenerskiej łamigłówki wykorzysta przerwę w rozgrywkach spowodowaną barażami EURO 2024 oraz meczami towarzyskimi.

PARDUBICE – OSTRAWA 0:1

Do przerwy: 0:0.
Bramki: 69. Blažek.
CZK: Chlumecký, Ortiz (P).
Ostrawa: Letáček – Juroška, Blažek, Lischka, Kpozoo – Boula (90. Grygar) – Buchta (83. Rusnák), Rigo, Šin (89. Klíma), Ewerton – Tanko (83. Aderiran).

Piłkarze Banika potwierdzili dobrą formę z obcych boisk w tym sezonie, wygrana w Pardubicach zrodziła się jednak w dużym bólu. Podopieczni trenera Pavla Hapala próbowali wszystkiego – ataku pozycyjnego, stałych fragmentów gry, strzałów z dystansu, w końcu sukces święcił prosty scenariusz: rzut rożny zagran przez Ewerton na krótszy słupek i w odpowiadającym momencie udeki przedłużenie piłki głową do niepil-

● Na pierwszym planie karwiński pomocnik Sebastian Boháč, jeden z bohaterów zwycięskiego meczu z Czeskimi Budziejowicami. Fot. mfkkarvina

nowanego Filipa Blažka. Bramka na 0:1 wyprowadziła gospodarzy na tyle z równowagi psychicznej, że mecz dogrywali w dziewiątkę, po wykluczeniu Chlumeckiego i Ortiza.

W innych meczach 25. kolejki:
Zlín – Bohemians 2:2, Ml. Bolesław – Ołomuniec 2:1, Teplice – Slovácko 1:1, Jablonec – Pilzno 1:2, Slavia Praga – Liberec 3:0, Sparta Praga – Hradec Kralowey 2:1.
Lokaty: 1. Sparta Praga 63, 2. Slavia Praga 62, 3. Pilzno 54, ... 5. Ostrawa 37, 15. Karwina 19 pkt.
W następnej kolejce: Ostrawa – Teplice (31. 3., 15.00), Hradec Kralowey – Karwina (31. 3., 15.00).

MŚLF

TRZYNIEC – KARWINA B 2:1

Do przerwy: 1:1.
Bramki: 11. Machuča, 89. Dedič – 26. Ojora.
Trzyniec: Adamuška – Omasta, Brak, Dadak (46. Orság), Bolf – Machuča (90. Szewieczek), Zinhasovič – Konečný (46. Vlachovský), Holík (90. Bartúněk), Cienciala (85. Clement) – Dedič.
Karwina B: Ciupa – Trček, Bielan, Kauan Carneiro, Antovski – Motyčka, Žák - Ojora (71. Jurga), Brzóska (58. Molitorisz), Kačor (46. Papalele) – Ezeh.

W derbach rezerwy Karwiny poprowadził, pod nieobecność Marka Bielana (patrz wyżej), były trener Trzyńca Lubomír Luhový. Sobotni mecz na Lešnej potraktował również z podwójną motywacją trener gospodarzy, Tomáš Hejdušek, który do Trzyńca trafił właśnie z Karwiny. Jego zespół nastawił się na własnym boisku na stałe fragmenty gry, podobnie jak tydzień temu w zwycię-

skim wyjazdowym spotkaniu z Hodoninem. Jak widać, taki futbol pasuje drużynie spod Jaworowego idealnie. W zaciętych derbach trzy punkty pozostały w Trzyńcu – kropkę nad i postawił bowiem z rzutu karnego doświadczony napastnik René Dedič.
– Pierwsza połowa nie była idealna, ale udało nam się strzelić bramkę. Trema opadła z chłopaków po zmianie stron, wtedy zagrałmy na miarę oczekiwań z wisienką na torcie w postaci zwycięskiej bramki – skomentował derby trener Trzyńca Tomáš Hejdušek. Jego przeciwnik za sterem Karwiny B, Lubomír Luhový, też był bardzo obiektywny. – Zawążyły nasze dwa błędy, które można nazwać wręcz dziecinnymi. Widać jednak progresję w drużynie, mogą być więc spokojny o losy wiosennej części sezonu – zapewnił Luhový.

OSTRAWA B – UNICZÓW 2:1

Do przerwy: 0:0.
Bramki: 56. Krupička, 78. Ferreira – 84. Svoboda.
Ostrawa B: Kubný – Krupička, Uchenna, Říha, Sirotek – Málek, Holaň, Chvěja (87. Temel), Samuel (90. Hapal) – Fadaíro (65. Drozd), Kašpárek.

Zespół B Banika Ostrava nie rezygnuje z walki o awans do drugiej najwyższej klasy rozgrywek. Młodzi ostarwianie po zwycięstwie z Uniczwem zrównali się punktami z prowadzącą Karwiną B, tyle samo punktów posiadają po weekendzie również piłkarze trzeciego w tabeli Zlinska. Zwycięską bramkę zdobył na Bazalch brazylijski pomocnik Samuel, po efektownej akcji całego zespołu.

W innych meczach 19. kolejki:
Hranice – Hulczyn 0:0, Frydek-Místek – Zlinsko 1:2, Frydlant n. O.

– Hodonin 1:1, Znojmo – Rosice 2:0, Blansko – Zlín B 2:1, U. Brod – Slovácko B 1:0, Bohunice – S. Brno 3:0.
Lokaty: 1. Karwina B 36, 2. Ostrawa B 36, 3. Zlinsko 36, ... 8. Trzyniec 29 pkt.
W następnej kolejce: Slovácko B – Ostrawa B (sob., 10.15), Uniczów – Trzyniec, Karwina B – Frydlant n. O. (niedz., 10.15).

DYWIZJA F

POLANKA – HAWIERZÓW 0:0

Hawierzów: Laštůvka – Večeřa, Remiáš, Michalčák (78. Hamrozi) – Zavadil, L. Kundrátek, Jež, Wojnar – Zaremba (69. T. Kundrátek), Heller (90. Kozel), Bewene.

Na świetnie przygotowanej murawie więcej z gry mieli hawierzowscy Indianie, podopiecznym Tomáša Mrázka zabrakło jednak zimnej krwi pod bramką gospodarzy. – Tylko w pierwszej połowie zmarnowaliśmy trzy „setki” – relacjonował szkoleniowiec Hawierzowa. Goście ponownie zagraли w ofensywnym ustawieniu – z trójką napastników oraz nowocześnie w defensywie – z trzema obrońcami. To znak firmowy trenera Mrázka, który na takie ustawienie drużyny może sobie pozwolić z racji dużego doświadczenia swoich podopiecznych.

WRACIMÓW – BOGUMIN 2:4

Do przerwy: 1:2.
Bramki: 7. Maršál, 77. Schmutz – 34. Gaži, 45. Sporysz, 57. Kubík, 90. Bloksch.
Bogumin: Jakub Kodeš – Kubík, Blejchař, Jan Kodeš – Bloksch, Fulier (90. Brak), Kubinski (46. Ferenc), Hanus (81. Mooc), Sporysz – Gaži (88. Malysz), Piękoš.

Boguminiacy po drugiej wiosennej wygranej pasowali się na czarnego konia czwartoligowych rozgrywek. – Znajdujemy się w czołowej trójce tabeli, a to dopiero początek. Myślę, że prawdziwe pazury pokażemy dopiero w najbliższym składzie, po powrocie do zdrowia kluczowych zawodników – ocenił wyjazdowe zwycięstwo Patrik Poštulka, drugi trener Bosporu Bogumin. Drużyna Martina Špički przesądziła o zwycięstwie w drugiej połowie, nastawionej na totalny futbol.

W innych meczach 17. kolejki:
Szumperk – Hlubina 1:4, Bruntal – Jeseník 2:2, Opawa B – Bilowec 2:1, Witkowice – Karniów 3:2, W. Międzyrzecze – Frensztat p. Radhoszczem 2:1, Břidlična – Rzepiszczce 2:1.
Lokaty: 1. Hlubina 38, 2. Opawa B 33, 3. Bogumin 31, ... 7. Hawierzów 27 pkt.
W następnej kolejce: Hawierzów – Opawa B (niedz., 10.15), Bogumin – Bruntal (niedz., 15.00).

M. WOJEWÓDZTWA

Wyniki 17. kolejki: Mosty k. J. – Noszowice 3:2, Pržno – Śmiłowice B/Niebory B 1:3, Czelnadna – Bukowice 1:2, Wojkowice – Starzec 2:3, Janowice – Hukwady 1:1.
Lokaty: 1. Janowice 44, 2. Noszowice 39, 3. Gródek 34 pkt.

MP FRYDEK-MISTEK

Wyniki 17. kolejki: Mosty k. J. – Noszowice 3:2, Pržno – Śmiłowice B/Niebory B 1:3, Czelnadna – Bukowice 1:2, Wojkowice – Starzec 2:3, Janowice – Hukwady 1:1.
Lokaty: 1. Janowice 44, 2. Noszowice 39, 3. Gródek 34 pkt.

Jadąc do góry na kolejny skok, moje nogi trochę się trzęsły

Aleksander Zniszczoł, pochodzący z Cieszyna polski skoczek narciarski, skomentował swój świetny występ w Vikersund i rekord życiowy 243 m

NA TAFLI MALOWANE

Ćwierćfinał ekstrakligi

Na czterech stadionach trwa walka w ćwierćfinale hokejowej Tipsport Ekstraligi. W niedzielę w trzynieckiej Werk Arenie zespół Stalowników pokonał w pierwszym meczu Czeskie Budziejowice piłkarskim wynikiem 2:0, wczoraj, po zamknięciu numeru, obie drużyny zmierzyły się ze sobą w trzynieckiej hali po raz drugi. Przypominamy, do awansu potrzebne są w ćwierćfinałowej serii cztery zwycięskie mecze.

Janusz Bittmar

Drużyny Trzyńca i Czeskich Budziejowic w fazie pucharowej ekstrakligi trafiły na siebie po raz pierwszy w historii. W debiutanckiej dla obu zespołów serii, której stawką jest awans do półfinału rozgrywek, lepiej ustawili celowniki w pierwszym meczu gospodarze. Zwycięskiego gola zdobył w trzeciej tercji strzałem z nadgarstka obrońca Richard Nedomlel. Stalownicy – wypoczęci i dobrze zakładani – pozwolili w niedzielnym meczu gościom na niewiele. W poniedziałek seria grana do czterech zwycięstw pozostała w Werk Arenie, w czwartek i piątek emocje zagospodzą na południu Czech (17.00 i 17.30). Ewentualny piąty pojedynek odbędzie się ponownie w Trzyńcu (niedziela, 17.00).

Drużyna Motoru, która w rundzie wstępnej play off wyeliminowała gładko w trzech meczach Karlowe Wary, zwłaszcza przed własną publicznością potrafi zagrać znakomicie. Nie tylko w tej serii, ale do końca sezonu, w barwach Stalowników zabraknie kontuzjowanego obrońcy Jakuba Jeřábka. – Gramy

● Krążek w zamieszaniu podbramkowym przypominającym kociol w rugby nie przeciął linii bramkowej Trzyńca. Fot. ZENON KISZA

między innymi dla Jakuba, którego bardzo nam brakuje – zaznaczył napastnik Daniel Voženilek. – Czeskie Budziejowice są wymagającym przeciwnikiem, ale na tym etapie

play off najważniejsza kwestia dotyczy naszej gry. Nie martwimy się, jak zagra rywal, sami musimy dyktować warunki w meczu – dodał napastnik.

Oprócz serii Trzyniec – Czeskie Budziejowice w ćwierćfinale rozgrywek walczą też pary Pardubice – Hradec Kralowey (stan serii 2:0), Sparta Praga – Liberec (2:0) i Kometa Brno – Litwinów (wczoraj po zamknięciu numeru odbył się drugi mecz).

Na początek wygrać z Estonią!

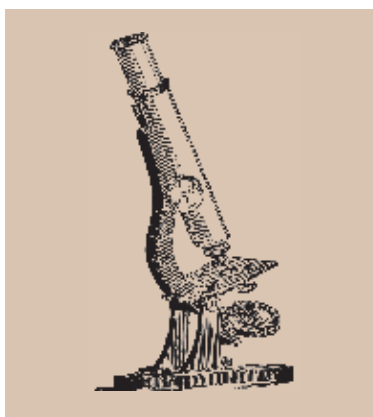
W czwartek o godz. 20.45 piłkarska reprezentacja Polski rozegra na Stadionie Narodowym w Warszawie barażowe spotkanie z Estonią, stawką którego będzie awans do finału barażów EURO 2024. W razie czwartkowego zwycięstwa z Estonią podopieczni Michała Probiezra pięć dni później zmierzą się na wyjeździe z Walią

lub Finlandią. Selekcjoner Michał Probiezra postawił na tych oto zawodników.
Bramkarze: Łukasz Skorupski (Bologna), Wojciech Szczęsny (Juventus), Marcin Bułka (Nice).
Obrońcy: Jan Bednarek (Southampton), Bartosz Bereszyski (Empoli), Paweł Bochniewicz (Heerenveen), Matty Cash (Aston Villa), Paweł Dawidowicz (Hellas

Verona), Jakub Kiwior (Arsenal), Tymoteusz Puchacz (FC Kaiserslautern), Bartosz Salamon (Lech Poznań), Sebastian Walukiewicz (Empoli).
Pomocnicy: Przemysław Frankowski (Lens), Kamil Grosicki (Pogoń Szczecin), Dominik Marczuk (Jagiellonia Białystok), Jakub Moder (Brighton), Jakub Piotrowski (Łudogorec Razgrad), Taras Ro-

manczuk (Jagiellonia Białystok), Bartosz Slisz (Atlanta United), Sebastian Szymański (Fenerbahçe), Damian Szymański (AEK Ateny), Nicola Zalewski (AS Roma), Piotr Zieliński (Napoli).
Napastnicy: Adam Buksa (Antalyaspor), Robert Lewandowski (FC Barcelona), Krzysztof Piątek (Başakşehir), Karol Świdorski (Hellas Verona). (jb)

RETROSKOP

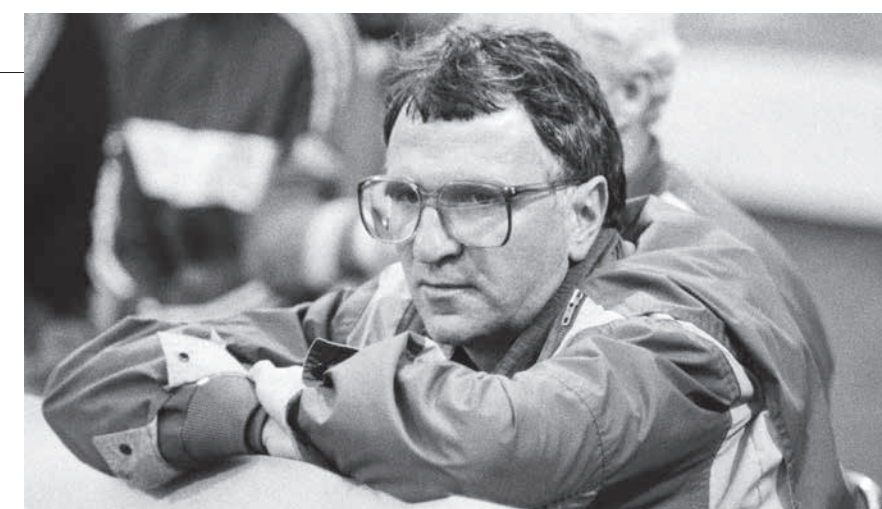

Zapraszamy do zabawy! Odgadnijcie, który sportowiec jest na zdjęciu, a następnie odpowiedź wyślijcie na adres: bittmar@glos.live.
Raz na cztery odcinki do jednego z Was powędruje voucher o wartości 500 koron do sieci sklepów Sportissimo. Kolejna „lotna premia” z nagrodą pojawi się wraz z rozstrzygnięciem pytania nr 170. W puli konkursowej liczą się wszystkie wasze poprawne głosy na przestrzeni miesięcznego cyklu.

Prawidłowa odpowiedź z poprzedniego Retroskopu nr 169: Andrej Szewczenko, były znamioty piłkarz reprezentacji Ukrainy i AC Milan.

PYTANIE NR 170

Żeby nie zdradzać zbyt wielu szczegółów, napiszemy tylko: jeden z najlepszych trenerów w historii polskiego futbolu. (jb)

FOT. ARC

W SKRÓCIE

RANKING WTA: NA CZELE BEZ ZMIAN. Iga Świątek umocniła się na prowadzeniu w światowym rankingu tenisistek. Polka po zwycięstwie w turnieju w Indian Wells, w którym pokonała w finale Greczynkę Marię Sakkari, powiększyła przewagę nad drugą w zestawieniu Białorusinką Aryną Sabalenką. Trzecia nadal jest Amerykanka Coco Gauff.

UDANY WEEKEND ZNISZCZOŁA. Aleksander Zniszczoł był 10. w pierwszym i siódmym w drugim niedzielnych konkursie Pucharu Świata w skokach narciarskich na mamuciej skoczni w Vikersund. Po raz trzeci w karierze Krzysztofową Kulę wywalczył Austriak Stefan Kraft.

PKO EKSTRAKLASA PIŁKARSKA. Wyniki 25. kolejki: Zagłębie Lubin – Stal Mielec 0:0, Lech Poznań – Warta Poznań 2:0, Cracovia Kraków – Widzew Łódź 2:2, Radomiak Radom – Jagiellonia Białystok 0:2, Ruch Chorzów – Górnik Zabrze 1:2, Śląsk Wrocław – Puszcza Niepołomice 0:0, Korona Kielce – Pogoń Szczecin 2:2, ŁKS Łódź – Raków Częstochowa 1:1, Legia Warszawa – Piast Gliwice 3:1.

BRĄZ POLAKÓW W SHORT TRACKU. Męska sztafeta Polaków w składzie: Diane Sellier, Łukasz Kuczyński, Felix Pigeon i Michał Niewiński wywalczyła brązowy medal mistrzostw świata w short tracku, które w niedzielę zakończyły się w Rotterdamie. Złoto zdobyli Chińczycy, a srebro Koreańczycy.

SIATKARSKI PUCHAR POLSKI DLA BKS-U. Siatkarki BKS Bostk ZGO Bielsko-Biała po raz ósmy w historii zdobyły Puchar Polski. W niedzielnym finale w Nysie pokonały ŁKS Commercecon Łódź 3:2 (20:25, 26:24, 25:23, 22:25, 15:12).

(jb, PAP)

CIESZYŃSKIE RODY /209/

Michael Morys-Twarowski

Kiedy mowa o pastorskich rodach na Śląsku Cieszyńskim, pierwszym skojarzeniem są Michejdowie. Jednak przed Michejdami był jeszcze ród Paulinich.

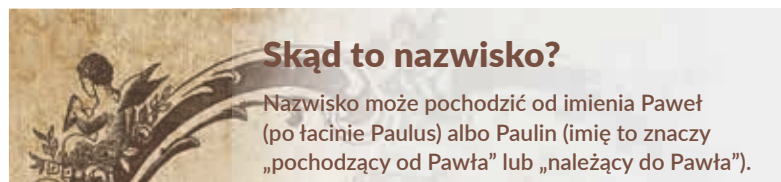
Paulini to ważne nazwisko w słowackiej historii. Ród ten był wręcz dynastią pastorów, jego przedstawicielami byli Daniel Paulini (zm. 1623), nauczyciel m.in. w Bańskiej Bystrzycy, autor utworów o tematyce teologicznej, i Viliam Pauliny-Tóth (1826-1877), polityk, pisarz i publicysta.

Protoplastą linii rodu związanej ze Śląskiem Cieszyńskim był Andrzej Paulini. Badacze podają, że urodził się około 1742 roku, tymczasem na podstawie zachowanych ksiąg metrykalnych można doprecyzować te informacje. Przyszedł na świat 24 sierpnia 1741 roku w miejscowości Paludza (dziś już nie istnieje, bo została wysiedlona i zalana w czasie budowy zbiornika zaporowego Liptovská Mara). Rodzicami Andrzeja byli Adam Paulini i Dorota z domu Jaraba.

Andrzej Paulini był nauczycielem w miejscowości Vyšná Slaná (Felsőház) i zapewne spędziłby tam resztę życia, gdyby nie superintendent Samuel Czernański (Csernansky), który w 1782 roku polecił go delegacji nowego zboru w Bystrzycy na pastora. Było to krótko po wydaniu Patentu Tolerancyjnego i wobec braku miejscowych kandydatów szukano czasami pastorów na Słowacji. Jak pisał Karol Michejda w kronice bystrzyckiego zboru, „trochę dziwne wrażenie zrobił na wysłanych kandydat liczący 40 lat, przyjemnej i męskiej postawy, ale ubrany po węgiersku i z wąsem. Pozyskał jednak ich serca tak swym łagodnym i skromnym zachowaniem jak różnorodnym doświadczeniem i wybitnymi zdolnościami, choć nie miał akademickiego wykształcenia. Wyrazili tylko życzenie, aby się zewnętrznie nieco przekształcił”.

»...dwnastych
dziatek matka»

Andrzej Paulini, pierwszy pastor w Bystrzycy, zmarł w 1805 roku.

Skąd to nazwisko?

Nazwisko może pochodzić od imienia Paweł (po łacinie Paulus) albo Paulin (imię to znaczy „pochodzący od Pawła” lub „należący do Pawła”).

Skąd ten ród?

Ród Paulinich pochodził z Siedmiogrodu, pod koniec XVI w. jedna z linii osiedliła się na Słowacji, skąd dwa stulecia później Andrzej Paulini (starszy) przybył na Śląsk Cieszyński.

• Andrzej Paulini (młodszy), portret autorstwa Ignacego Chambrzeza.

Fot. Wikimedia Commons

Został pochowany w tamtejszym kościele ewangelickim, dwa lata później pogrzebano obok niego jego żonę, Krystynę z domu Gotthard. W 1817 roku położono na ich grobie kamień z inskrypcją w języku polskim.

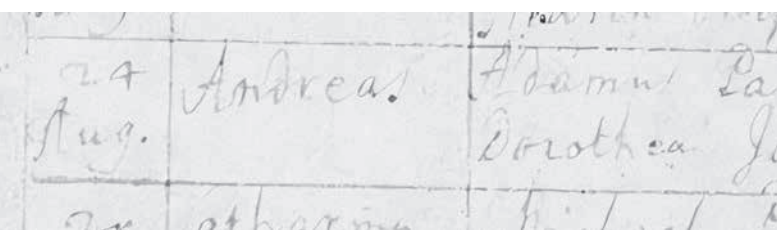
Zawarta jest tam cenna informacja z punktu widzenia genealogii, a mianowicie, że Krystyna to „dwnastych (sic!) dziatek matka”. Udało mi się odnaleźć dziewięćdziesięciu dzieci Krystyny i Andrzeja Paulinich. Byli to: Klara (ur. 1768), Józef (ur. 1770),

Andrzej (ur. 1771), Jan (ur. 1773), Krystyna (ur. 1774), Samuel (ur. 1777), Zuzanna (ur. 1779), Katarzyna (ur. 1781) i Samuel (ur. 1784).

Dwóch synów zostało pastorami (o nich w dalszej części), trzy córki wyszły za mąż za pastorów. Klara w 1784 roku poślubiła Samuela Kossany'ego. Kossany przez krótki czas był pastorem w Wiśle, ostatecznie jednak wrócił na rodzinną Słowację. Krystyna w 1793 roku wyszła za mąż za Michała Krzysztofa Organiego (Organy), pastora w Golezszowie,

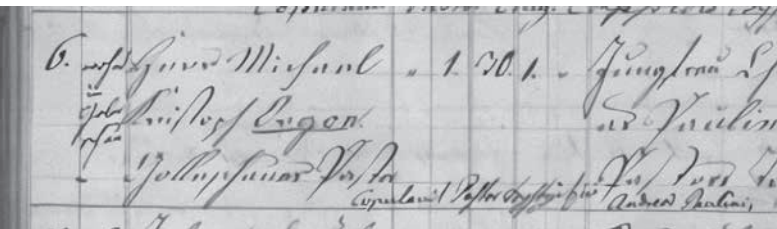
Gdzie doczytać?

- Franciszek Michejda, „Ewangelicki zbor nawiejski a. c. w pierwszym stuleciu swego istnienia”, Cieszyn 1891 (biogram Józefa Pauliniego, pastora w Nawsiu)
- Karol Michejda, „Kronika ewang. zboru augsb. wyznania w Bystrzycy”, Cieszyn 1911 (biogramy Andrzeja Pauliniego starszego i Andrzeja Pauliniego młodszego)
- Paulini – genealogia, <http://przodkowiecieszyna.blogspot.com/2018/04/paulini-genealogia.html> (materiały do genealogii cieszyńskiej linii rodu).

• Metryka chrztu Andrzeja Pauliniego (starszego), urodzonego w 1741 roku.

Źródło: Familysearch.org.

• Metryka ślubu Michała Orgony'ego, pastora w Golezszowie, i Krystyny Paulini, córki pastora w Bystrzycy. Para pobrała się w 1793 roku.

Źródło: Archiwum Krajowe w Opatowie.

później w Drogomyślu. Mężem Katarzyny w 1798 roku został Jan Kłapsia, pastor w Cieszynie.

Pastorowie
w Nawsiu i Bystrzycy

Józef Paulini (ur. 1770) był pierwszym pastorem w Nawsiu, w 1804 roku przeniósł się do Lwowa. Został pierwszym superintendentem galicyjsko-bukowińskim, zmarł przedwcześnie 10 stycznia 1806 roku. Żonaty z Marią Bohusch, miał z nią syna Alberta Józefa (ur. 1797), córki Krystynę Amalię (1793-1799, jej nagrobek znajduje się w kościele w Bystrzycy), Karolinę Augustę (ur. 1795, po mężu Riehl) oraz bliźniaczki Amalię Henriettę (ur. 1802) i Wilhelminę Krystynę (1802-1802). Wydaje się, że po przeprowadce do Lwowa para doczekała się jeszcze jednego potomka, bowiem podaje się, że Józef Paulini osierocił czworo dzieci.

Andrzej Paulini (ur. 1771) po śmierci ojca został pastorem w Bystrzycy. Trudno było mu uciec od porównań z ojcem. Na pewno był

lepiej wykształcony (studiował teologię i filozofię w Jenie) i lepiej posługiwał się polskim, ale uchodził za gorszego kaznodzieję. Zapisał się w historii jako autor podręcznika „Nauka ewangelii Chrystusowej”. Zrobił dużą karierę: od 1811 roku był seniorem śląskim, a od 1827 roku superintendentem morawsko-śląskim. Chorując na „puchlinę pierdusową”, jesienią 1829 roku wyjechał do Bielska, aby szukać tam pomocy lekarskiej. Zmarł krótko potem, 29 października 1829 roku.

Żonaty z Elizą (Elżbietą) Richter, miał z nią córki Emilię (ur. 1806), Alojzję (ur. 1808), Aurelię (ur. 1809) i Julię (ur. 1811) oraz syna Ryszarda (ur. 1812). Ten ostatni, jak zapisano w dokumentach przechowywanych w Archiwum Wojennym w Wiedniu, służył w austriackim 29. Pułku Piechoty i zmarł 14 maja 1833 roku w szpitalu w miejscowości „Obrowitz” (chodzi o Zábrodvce, obecnie dzielnice Brna). Przypuszczalnie ów młodzieniec był ostatnim męskim przedstawicielem cieszyńskiej linii rodu Paulinich. ▲

Dziś muzea są żywymi instytucjami

W Muzeum Historii Polski w Warszawie odbył się w środę 13 marca zjazd delegatów muzeów wpisanych do Państwowego Rejestru Muzeów, w którym wziął udział minister kultury i dziedzictwa narodowego Bartłomiej Sienkiewicz – poinformowano na stronie MKiDN. Zwrócił on uwagę, że „zaszła fundamentalna zmiana w myśleniu o muzeach, która sprawia, że nie są one już tylko zbiorami artefaktów”. – Muzea są żywymi instytucjami i nie po-

winny przypominać grobowca Tutanchamona. Dlatego namawiam do poszerzenia oferty państwa placówek. Ta oferta musi przekraczać do- tychczasowe utarte ścieżki myślenia muzealnego i proponować zupełnie nowe kierunki oparte na doświadczeniu, aby zaspakajała niezwykle głód kultury, głód kontaktu ze sztuką, który obserwujemy – apelował. – Ważne jest myślenie o muzeum w sposób otwarty, jak o miejscu relacji międzyludzkich – domu kultury, który zaspokaja aspiracje kulturalne i sprawia, że nie będziemy tylko

wyłączni strażnikami pamięci, ale otworzymy dyskusję o sztuce na co dzień. Artefakt będzie natomiast pretekstem do spotkań, do dyskusji, do zobaczenia siebie nawzajem czy też współodczuwania” – wyjaśnił minister kultury.

Jak wyjaśniono na stronie MKiDN, Państwowy Rejestr Muzeów prowadzony jest przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa od 1998 r. – Muzea wpisane do Rejestru gromadzą zbiory o wyjątkowym znaczeniu dla dziedzictwa kultury i spełniają wysokie kryte-

rium działalności merytorycznej (...). Obecnie do Rejestru wpisanych jest 130 muzeów – można przeczytać.

Szef resortu kultury podkreślił, że „ze względu na tocząca się za polską granicą wojnę, jednym z ważniejszych tematów jest kwestia zabezpieczenia zbiorów i ich ewentualnej ewakuacji”. – To temat, który jest ważny dla ministerstwa i wypełniając swoje obowiązki będziemy się tym zajmowali w porozumieniu z odpowiednimi organami państwa – zapowiedział Bartłomiej Sienkiewicz. (PAP)

Fot. Wikimedia.org

CO NA ANTENIE

POLSKIE WIADOMOŚCI: ĆT1 SM, niedziela, wiadomości regionalne od godz. 6.00; powtórka na antenie ĆT2, niedziela od godz. 19.30.

POLSKIE AUDYCJE: po-pt: godz. 19.05 Ostrawa 107,3 MHz i Trzyniec 105,3 MHz.
RADIO KATOWICE: „U Polaków za Olzą” – niedz. godz. 13.05 na 103 FM. Archiwum audycji: radio.katowice.pl/Zaolzie.

CO W TERENIE

BŁĘDOWICE – Klub Kobiet zaprasza 20 marca o godz. 15.00 na spotkanie kulinarne – kuchnia wielkanocna – do Domu PZKO.

BYSTRZYCA – Zarząd MK PZKO zaprasza na zebranie sprawozdawcze, które odbędzie się w niedzielę 24 marca o godz. 16.00 w Domu Polskim. W programie: występ młodzieży szkolnej oraz występ ZF „Bystrzyca”, sprawozdanie z działalności koła w roku 2023, plan pracy na rok 2024, dyskusja.

▲ Stowarzyszenie Historyczne „Hereditas” zaprasza na konferencję pt. „Karol Michejda – znaczący śląski ewangelicki pastor i budzieli”, która odbędzie się w sobotę 23 marca o godz. 9.00 w centrum LEKAW w Bystrzycy. Rezerwacja miejsc pod e-mail: muzeum.hereditas@gmail.com.
KARWINA – Oddział Literatury Polskiej Biblioteki Regionalnej będzie w piątek 22 marca czynny tylko do godz. 15.00. Powodem jest organizacja imprezy „Wieczór z Andersenem”. Dziękujemy za wyrozumiałość.

PTTS „BS” – Zaprasza 20 marca do „Izby Pamięci” do Wędryni (pod „Czytelnią”) na godzinie 11.00 na spotkanie z fizjoterapeutą Sewerynem Krzywoniem. W wykładzie „Aktywność w procesie starzenia się” opowie nam dłacz-

go ważny jest ruch, jak zachować kondycję fizyczną, jak poprawia ona nasze samopoczucie. Spotkanie poprzedzi spacer po Wędryni. Wychodzimy z dworca kolejowego o godz. 9.40. Spacer prowadzi Jan Walek, tel. 721 413 926.

▲ zaprasza 23 marca w ramach XX Jubileuszowego Międzynarodowego Rajdu Narciarsko-Pieszego „Ku źródłom Wisły” (PTTK Wisła) na wycieczkę z Istebnej-Buczniaka, przez Karolówkę, do schroniska PTTK na Przysłopie pod Baranią Górą (meta rajdu). Powrót do Wisły-Czarnego wzdłuż Czarnej Wisłki (około 16 km). Opłata startowa w wysokości 28 zł pobierana będzie przez kierownika wycieczki w autobusie. Odjazd autobusu Wispol z Cieszyzna-Celmy o 8.00. Kierownik wycieczki Tadeusz Farnik, tel. 776 426 326.

WIERNIOWICE – MK PZKO zaprasza w niedzielę 24 marca o godz. 16.00 na spotkanie pt. „Uplecymy se karbacz” do Domu PZKO.

OFERTY

SPRZEDAM „Poczet królów polskich”, małą lodówkę (85 l), samowar. Tanio. Tel. 736 137 123. GE-122

WYSTAWY

CZ. CIESZYŃ, ZARZĄD GŁÓWNY PZKO, ul. Strzelnicza 28, galeria w holu na parterze: „Jan Kubisz (1848-1929)”. Czynna w godzinach otwarcia budynku.
CZ. CIESZYŃ, KONGRES POLAKÓW, ul. Grabińska 458/33: trzy wystawy: „Patriotyzm i odwaga Henryki Pustowójtówny (1838-1881)”, „Jan Buzek (1874-1940)” i „Jerzy Buzek (1874-1939)”. Czynne od wtorku do piątku w godz. 8.00-15.00.
CZ. CIESZYŃ, OŚRODEK KULTURY „Strzelnicza”, Galeria „Puda: do 15. 4. wystawa Władysława Kubienia pt. „Tutaj/Tady”.

INFORMATOR

ŻYCZENIA

Serdeczne życzenia zdrowia, błogostawieństwa Bożego i zadowolenia, dużo ciepła rodzinnego i wszyskiego najlepszego.

Z okazji zacnego jubileuszu 95. urodzin

pani MARTY WAŁACHOWEJ
z Błędowic Dolnych

bukiet najwspanialszych życzeń Kochanej Mamie składają córki z rodzinami.

GE-112

Dnia 21 marca 2024 obchodzi 80. urodziny
pan KRYSZTIAN SZCZUKA
z Nieborów

Z tej okazji serdeczne życzenia zdrowia, szczęścia, pomysłowości i uśmiechu na twarzy – nie tylko dzisiaj, ale każdego dnia składają żona Lidia, córka Beata oraz syn Marian z rodzinami.

GE-141

WSPOMNIENIA

Myśli nasze powracają do chwili, kiedy byłaś z nami. Ty nas kochałaś, my nie zapominamy.

Dnia 20 marca minie pierwsza bolesna rocznica od chwili, kiedy od nas odeszła Kochana Mamusia, Babcia, Prababcia, Siostra, Koleżanka

śp. HELENA MENDROKOWA
z Końskiej-Podlesia

O chwile wspomnień proszą synowie Andrzej i Władysław z rodzinami.

GE-148

Chcemy krzyknąć do całego świata, że 18. 3. to dla nas ważna data.

ADAM

by świętował 40. urodziny,

jednak świętujemy sami, w szacunku, pokorze i zarazem dumnie. Dumni, bo kolega to był fajny, bystry, pełen energii, głuptoty, zabawy. Obserwator, dobry radca, z dużym sercem, bohem, swego życia władca. Rozmowy do nocy, śmiech na sali... Tak właśnie wspomniamy Jego, i wy wspomniacie z nami. Partyja.

GE-147

NEKROLOGI

Z głębokim żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

MEŻA

naszej koleżanki, Marceli Pukowicz

W tych niełatwych chwilach pragniemy przekazać nasze najszersze kondolencje i wyrazy głębokiego współczucia. „W sercu zachowamy wspomnienie, które stanie się naszym pocieszeniem” – niech te słowa towarzyszą Ci w żalobie i przyniosą ulgę w smutku. Jesteśmy z Tobą myślamy.

Dyrekcja i Grono Pedagogiczne PSP Sucha Górna.

GE-151

Serdecznie dziękuję całej rodzinie, sąsiadom, przyjaciołom i znajomym za ostatnie pożegnanie mego Meża

śp. TADEUSZA KOŁATKA

Podziękowania należą się ks. Marianowi z parafii dolnolutyńskiej za do- stojne przeprowadzenie obrzędu pogrzebowego, jak również orkiestrze i solistom za piękne i przyniosły ulgę w smutku.

RK-024

www.glos.live

GE-134

PROGRAM TV

WTOREK 19 MARCA

TVP 1

6.05 Złoty chłopak (140) **7.00** Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze **7.30** Kościół z bliska **8.00** Wydział kryminalny Kitzbühel (s.) **8.50** Ranczo 3 (s.) **9.45** Komisarz Alex 17 (s.) **10.45** Ojciec Mateusz 26 (s.) **11.35** Korona królów. Jagiellonowie (s.) **12.10** Agrobiznes **12.35** Rok w ogrodzie extra **12.55** Natura w Jedynce. Opowieści śródziemnomorskiego lasu. Opowieści nocy **14.00** Złoty chłopak (s.) **14.55** Jaka to melodia? (teleturniej)

15.35 Gra słów. Krzyżówka (krzyżówka)

Gra słów. Krzyżówka – to format telewizyjny z gatunku codziennego teleturnieju widzowego skoncentrowany na ugruntowanym i niesłabnącym od lat fenomenie popularności krzyżówek.

16.05 Dziedzictwo (s.) **17.00** Telexpress **17.20** Jaka to melodia? (teleturniej) **17.55** Klan (s.) **18.25** Leśniczówka (s.) **19.00** Jeden z dziesięciu (teleturniej) **19.30** Program informacyjny, pogoda, sport **20.15** Reporterzy **20.30** Korona królów. Jagiellonowie (s.) **21.10** 80 milionów (film polski) **23.05** Troje na gigancie (komediodramat USA).

TVP 2

6.25 Beresteczko **6.55** Rodzinka.pl (s.) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.05** Przepis dnia (mag.) **11.15** Z wieszaka historii. Zimowe przebieranki (mag.) **11.50** Barwy szczęścia (s.) **12.30** Koło fortuny (teleturniej) **13.15** Akacja 38 (s.) **14.05** Va banque (teleturniej) **14.35** Na sygnale (s.) **15.05** M jak miłość (s.) **16.00** Koło fortuny (teleturniej) **16.35** Familiada (teleturniej) **17.15** Zakazany owoc (s.) **18.10** Va banque (teleturniej) **18.45** Akacja 38 (s.) **19.35** Barwy szczęścia (s.) **20.00** Przepis dnia (mag.) **20.10** Barwy szczęścia (s.) **20.55** M jak miłość (s.) **21.55** Na sygnale. Ojciec chrzestny 2 (s.) **22.30** Panorama **23.10** Stulecie Winnych 3 (s.) **23.55** Stacja (film kryminalny).

TVN

5.50 Ukryta prawda **6.50** Kuchenne rewolucje. Biała Karczma **7.45** Dzień Dobry TVN **11.30** Kuchenne rewolucje. Piotrków Trybunalski **12.35** Ukryta prawda **14.40** Szpital (s.) **15.45** Doradca smaku (mag.) **15.50** Kuchenne rewolucje. Sieradz **16.55** Ukryta prawda **18.00** Detektywi (s.) **19.00** Fakty, sport, pogoda **19.55** Uwaga! **20.10** Doradca smaku **20.15** Na Wspólnej (s.) **20.55** Milionerzy (teleturniej) **21.35** Czas na show (pr. rozr.) **22.40** Kuba Wojewódzki (talk-show) **23.40** Superwizjer (mag.).

POLSAT

6.00 Nowy dzień **8.40** Malanowski i partnerzy (s.) **9.40** Sekrety rodziny. Osierocona córka **10.40** Dłaczego ja? **11.40** Gliniarz (s.) **12.50** Wydarzenia **13.20** Interwencja (mag.) **13.40** Trudne sprawy **14.40** Dłaczego ja? **15.50** Wydarzenia **16.15** Interwencja (mag.) **16.30** Na ratunek 112 (s.) **17.00** Gliniarz (s.) **18.00** Pierwsza miłość (s.) **18.50** Wydarzenia, sport, pogoda **20.05** Ninja Warrior Polska (reality show) **22.05** Najlepszy (dramat polski).

TVC 1

5.59 Studio 6 **9.00** Szkoła pielęgniarzek (s.) **9.40** Kostka **10.05** Lata z Jarmirem Hanzlikiem **11.30** AZ kwiz **12.00** Południowe wiadomości, sport, pogoda **12.30** Sama w domu

14.00 Piosenki Jiře Šlitr

Kompozytor, pianista, piosenkarz, aktor i artysta Jiří Šlitr (15 lutego 1924-26 grudnia 1969) wywarł znaczący wpływ na czeską muzykę popularną. Wielu autorów scen studyjnych kontynuowało jego sceniczną twórczość muzyczną. Miroslav Horníček przedstawił go Jiřemu Suchemu. Razem z tym słynnym autorem tekstów stworzył duet twórczy i aktorski, który swoimi piosenkami i spektaklami znacząco wpłynął na muzykę i teatr lat 60., rozpoczynając erę małych teatrów sceniczy.

14.15 Hercule Poirot (s.) **16.00** Szkoła pielęgniarzek (s.) **16.40** Podróż po australijskim Noose **17.15** AZ kwiz **17.40** Czarne owce **18.00** Wiadomości regionalne **18.25** Gdzie jest mój dom? **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.10** Terorystka (film) **21.40** 3 plus 1 z Miroslawem Donutem **23.00** Komisarz Moulin (s.) **0.35** AZ kwiz.

TVC 2

5.59 Dzień dobry **8.30** Cudowna planeta **9.25** Výborná SHOW **10.10** Templariusze: obłężenie Malty **11.05** Rycearz **12.00** Pył złotej paproci **12.25** Nie poddawaj się **12.50** Królestwo natury **13.20** Zwierzęta z kamerami **14.10** Historia SS **15.05** Świadkowie czasu **15.30** Dżika Australia **16.20** Największe apokalipsy w dziejach świata **17.15** Piękne kraje z lotu ptaka **18.10** Jedna filiżanka, tysiąc historii **19.00** Na biegnący świat **19.10** Magazyn chrześcijański **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym **20.00** My, obywatelie Protektoratu **21.00** Na świat patrzę z traktora **21.55** Cuda ludzkiego geniuszu **22.50** Agent Hamilton (s.) **23.35** Falszywe operacje II wojny światowej **0.25** Komuna.

NOVA

5.55 Śniadanie **8.35** Ulica (s.) **9.35** Złoty labędz (s.) **10.55** Partnerki (s.) **12.00** Południowe wiadomości, sport, pogoda **12.20** Przychodnia w różnym ogrodzie (s.) **13.40** CSI: Kryminalne zagadki Miami (s.) **15.35** Zamienimy się żonami **16.57** Popołudniowe wiadomości, sport, pogoda **17.30** Pościg **18.30** Ulica (s.) **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.20** Jedna rodzina (s.) **21.40** Survivor Czechi i Słowacja (reality show) **23.40** CSI: Kryminalne zagadki Miami (s.).

PRIMA

6.00 Nowy dzień **7.00** M.A.S.H. (s.) **9.25** Wracaj do śpiwora (s.) **10.35** Policja Hamburg (s.) **12.30** Podkomisarz Brenda Johnson (s.) **13.25** Powrót komisarza Rexa (s.) **14.25** Policja w akcji **15.30** Tak jest, szefie! **16.40** Incognito **17.55** Nakryto do stołu! **18.55** Wiadomości, pogoda, wiadomości kryminalne **19.55** Showtime **20.15** Zoo (s.) **21.40** 7 przypadków Honzy Dědka **23.55** Tak jest, szefie! **0.55** Policja w akcji.

ŚRODA 20 MARCA

TVP 1

6.10 Złoty chłopak (s.) **7.00** Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze **7.30** Zrujnowani, odbudowani **8.00** Wydział kryminalny Kitzbühel (s.) **8.50** Ranczo 3 (s.) **9.45** Komisarz Alex 17 (s.) **10.45** Ojciec Mateusz 26 (s.)

11.35 Korona królów. Jagiellonowie (s.)

Królewskie intrzygi. Wiosna 1424. Jagiello (Sebastian Skoczeń) wybiera się na przejażdżkę w towarzystwie dwóch królów: Zygmunta Luksemburskiego (Wojan Trocki) i Eryka, króla Danii i Norwegii (Wojciech Wachuda)...

12.10 Agrobiznes **12.35** Rok w ogrodzie extra **12.55** Natura w Jedynce. Opowieści śródziemnomorskiego lasu **14.00** Złoty chłopak (s.) **14.55** Jaka to melodia? (teleturniej) **15.35** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **16.05** Dziedzictwo (s.) **17.00** Telexpress (mag.) **17.20** Jaka to melodia? (teleturniej) **17.55** Klan (s.) **18.25** Leśniczówka (s.) **19.00** Jeden z dziesięciu (teleturniej) **19.30** Program informacyjny, pogoda, sport **20.15** Reporterzy **20.30** Korona królów. Jagiellonowie (s.) **21.10** Pozdrowienia z Paryża (film Francja) **22.50** Chirurgi (s.) **23.50** Operacja „Delta Force” (film koprt.).

TVP 2

6.25 Prawdziwa kuchnia żydowska **6.55** Rodzinka.pl (s.) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.05** Przepis dnia (mag.) **11.15** Zrujnowani, odbudowani **11.50** Barwy szczęścia (s.) **12.30** Koło fortuny (teleturniej) **13.15** Akacja 38 (s.) **14.05** Va banque (teleturniej) **14.35** Na sygnale (s.) **15.05** M jak miłość (s.) **16.00** Koło fortuny (teleturniej) **16.35** Familiada (teleturniej) **17.15** Zakazany owoc (s.) **18.10** Va banque (teleturniej) **18.45** Akacja 38 (s.) **19.35** Barwy szczęścia (s.) **20.00** Przepis dnia (mag.) **20.10** Barwy szczęścia (s.) **20.45** Przepis dnia (s.) **20.55** Na dobre i na złe (s.) **21.55** Na sygnale (s.) **22.30** Panorama **23.10** Stulecie Winnych 3 (s.).

TVN

5.50 Ukryta prawda **6.50** Kuchenne rewolucje. Sieradz **7.45** Dzień Dobry TVN **11.30** Kuchenne rewolucje. Łańcut **12.35** Ukryta prawda (s.) **14.40** Szpital (s.) **15.45** Doradca smaku (mag.) **15.50** Kuchenne rewolucje. Poznań **16.55** Ukryta prawda **18.00** Detektywi (s.) **19.00** Fakty **19.55** Uwaga! **20.10** Doradca smaku **20.15** Na Wspólnej (s.) **20.55** Milionerzy (teleturniej) **21.35** The Traitors. Zdrzący **23.10** Oszukać przecznicę (horror Niemcy/USA).

POLSAT

6.00 Nowy dzień **8.40** Malanowski i partnerzy (s.) **9.40** Sekrety rodziny **10.40** Dłaczego ja? **11.40** Gliniarz (s.) **12.50** Wydarzenia **13.20** Interwencja (mag.) **13.40** Trudne sprawy **14.40** Dłaczego ja? **15.50** Wydarzenia **16.15** Interwencja **16.30** Na ratunek 112 (s.) **17.00** Gliniarz (s.) **18.00** Pierwsza miłość (s.) **18.50** Wydarzenia, sport, pogoda **20.05** Nasz nowy dom (reality show) **21.05** Chłopaki nie placzą **23.10** Króliczek (komedia USA).

TVC 1

5.59 Studio 6 **9.00** Szkoła pielęgniarzek (s.) **9.40** Światłonosz (film) **10.10** Co umiały nasze babcie **10.40** Dynastia Novaków (s.) **11.30** AZ kwiz **12.00** Południowe wiadomości, pogoda, sport **12.30** Sama w domu **14.00** Piosenki z pewnego miasta **14.15** Kot to nie pies **14.45** Piecze cały kraj **15.55** Szkoła pielęgniarzek (s.) **16.40** Podróż po północnym Sulawesie **17.15** AZ kwiz **17.40** Czarne owce **18.00** Wiadomości regionalne **18.25** Gdzie jest mój dom? **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.10** Żandarmskie humoreski (s.) **21.25** 13. komnata **22.25** Brzytwa Ockhama (film) **23.50** Maigret i żona kasjarza (film).

TVC 2

5.59 Dzień dobry **8.30** Bali, wyspa marzeń **9.20** Cuda ludzkiego geniuszu **10.15** Salamandry, wzór przystosowania w naturze

11.10 Czeskie ślady

W tym samym czasie, gdy w Europie budowano gotyckie katedry, Inkwizycja budowała swoje monumentalne świątynie, być może na podobnych zasadach, które wyznaczał ruch ciał niebieskich. Odważni dokumentaliści – państwo Simkowie – podczas swojej wyprawy śladami Czechów do Ameryki Południowej dokładnie zbadał tajemniczy kamienny artefakt na szczycie 5000-metrowej góry Yurac Rumi (Biała Skala), jednego z najświętszych miejsc cywilizacji Inków. Nieoczekiwane tajemnice monolitu wielkości domu rodzinnego nie zostały jeszcze opisane...

12.10 Dżika Australia **13.00** Zwierzęta z kamerami **13.50** Po Czechach **14.00** Falszywe operacje II wojny światowej **14.50** Duże maszyny **15.40** Znany i nieznanzy deszcz **16.30** Telewizyjny klub niesłyszących **17.00** Na świat patrzę z traktora **17.55** Ukryte skarby **18.20** Schronisko dla szympanów Jane Goodall **19.15** Babel **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym **20.00** Europa z lotu ptaka **20.50** Słowackie winnice **21.20** P.S. I hate you **21.50** Lotnicze katastrofy **22.40** Dalglish (s.) **23.25** Cuda techniki.

NOVA

5.55 Śniadanie **8.30** Ulica (s.) **9.30** Jedna rodzina (s.) **10.55** Partnerki (s.) **12.00** Południowe wiadomości, sport, pogoda **12.20** Przychodnia w różnym ogrodzie (s.) **13.40** CSI: Kryminalne zagadki Miami (s.) **15.35** Zamienimy się żonami **16.57** Popołudniowe wiadomości **17.30** Pościg **18.30** Ulica (s.) **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.20** Zamienimy się żonami **21.40** Survivor Czechi i Słowacja (reality show) **23.40** CSI: Kryminalne zagadki Miami (s.).

PRIMA

6.00 Nowy dzień **7.05** M.A.S.H. (s.) **9.10** Zoo (s.) **10.30** Policja Hamburg (s.) **12.30** Podkomisarz Brenda Johnson (s.) **13.25** Powrót komisarza Rexa (s.) **14.25** Policja w akcji **15.30** Tak jest, szefie! **16.40** Incognito **17.55** Nakryto do stołu! **18.55** Wiadomości, pogoda, wiadomości kryminalne **19.55** Showtime **20.15** Wydarzenia, pogoda, sport **20.05** Nasz nowy dom (reality show) **21.05** Krausa **23.40** Tak jest, szefie! **0.45** Policja w akcji.

CZWARTEK 21 MARCA

TVP 1

6.05 Złoty chłopak (s.) **7.00** Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze **7.30** Dobre historie. Javani znaczy młodość **8.00** Wydział kryminalny Kitzbühel (s.) **8.50** Ranczo 3 (s.) **9.45** Komisarz Alex 17 (s.) **10.45** Ojciec Mateusz 26 (s.) **11.35** Korona królów. Jagiellonowie (s.) **12.55** Natura w Jedynce. Opowieści śródziemnomorskiego lasu. Opancerzony wojownik **14.00** Złoty chłopak (s.) **14.55** Jaka to melodia? (teleturniej) **15.35** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **16.05** Dziedzictwo (s.) **17.00** Telexpress **17.20** Jaka to melodia? (teleturniej) **17.55** Klan (s.) **18.25** Leśniczówka (s.) **19.00** Jeden z dziesięciu (teleturniej) **19.30** Program informacyjny, pogoda, sport **20.15** Reporterzy (mag.) **20.25** Piłka nożna. Eliminacje mistrzostw Europy **23.25** Tajemnice zamarniętego jeziora (thriller USA).

TVP 2

6.20 Operacja zdrowie. Stomatologia zachowawcza **6.50** Rodzinka.pl (s.) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.05** Przepis dnia **11.15** Wspólny dom (mag.) **11.50** Barwy szczęścia (s.) **12.30** Koło fortuny (teleturniej) **13.15** Akacja 38 (s.) **14.05** Va banque (teleturniej) **14.35** Na sygnale (s.) **15.05** Górcy ratownicy (s.) **16.00** Koło fortuny (teleturniej) **16.35** Familiada (teleturniej) **17.15** Zakazany owoc (s.) **18.10** Va banque (teleturniej) **18.45** Akacja 38 (s.) **19.35** Barwy szczęścia (s.) **20.00** Przepis dnia (mag.) **20.10** Barwy szczęścia (s.) **20.50** Postaw na milion (teleturniej)

21.55 Na sygnale

Kuba zauważa, że Karolina od wypadku dziwnie się zachowuje, wyraźnie okazując mu chłód. Po wyjściu ze szpitala dziewczyna umawia się ze Szczesnym na spotkanie i nagle zrywa z nowym ukochanym. Tymczasem zespół Anny jedzie na dyżurze do klubu...

22.30 Panorama **23.00** Erynie. Liczba mędrców **23.50** Hala odlotów (talk show).

TVN

5.50 Ukryta prawda **6.50** Kuchenne rewolucje. Poznań **7.45** Dzień Dobry TVN **11.30** Kuchenne rewolucje. Jelcz Laskowice **12.35** Ukryta prawda **14.40** Szpital (s.) **15.45** Doradca smaku (mag.) **15.50** Kuchenne rewolucje. Babice k. Oświęcimia **16.55** Ukryta prawda **18.00** Detektywi (s.) **19.00** Fakty, sport, pogoda **20.10** Doradca smaku (mag.) **20.15** Na Wspólnej (s.) **20.55** Milionerzy (teleturniej) **21.35** Kuchenne rewolucje (pr. rozr.) **22.40** Na bank się uda (komedia polska).

POLSAT

6.00 Nowy dzień **8.40** Malanowski i partnerzy (s.) **9.40** Sekrety rodziny **10.40** Dłaczego ja? **11.40** Gliniarz (s.) **12.50** Wydarzenia **13.20** Interwencja (mag.) **13.40** Trudne sprawy **14.40** Dłaczego ja? **15.50** Wydarzenia **16.30** Na ratunek 112 (s.) **17.00** Gliniarz (s.) **18.00** Pierwsza miłość (s.) **18.50** Wydarzenia, pogoda, sport **20.05** Nasz nowy dom (reality show) **21.05** Przyciąłki (s.) **22.10** Hanna (thriller koprt.).

PROGRAM TV

Zobacz krasomówcze popisy

Bogna Jiravská z polskiej szkoły podstawowej w Suchej Górnej zajęła pierwsze miejsce w regionalnych eliminacjach XXVI Ogólnopolskiego Konkursu Krasomówczego im. Wojciecha Korfantego. Do auli Polskiego Gimnazjum im. Juliusza Słowackiego w Cz. Cieszyńskie zjechała w piątek uczniowie z obu stron Olzy. 12 mówców zmagano się w swoich przemówieniach z tematem „Przyszłości nie należy się bać. Do przyszłości należy się przygotować”.

– Czułam tylko, jak serce mi mocno bije i mówiłam sobie: Boże mój! Mów, tylko mów! – relacjonowała po wystąpieniu drżącym głosem Bogna Jiravská, która dodatkowo otrzymała nagrodę publiczności. Jak wyznała w rozmowie z naszą gazetą, już sam proces przygotowań był dla niej ogromnym przeżyciem. – Dziękuję pani dyrektor, która nie wiem skąd wyciągnęła starą mównicę, na której spędziłam długie godziny w naszej szkolnej auli – dodała.

Do Katowic, gdzie w najbliższy piątek odbędzie się finał, pojedzie też Julia Białoń z Polskiej Szkoły Podstawowej im. Gustawa Przechka w Trzyciu, która zajęła drugie miejsce w Czeskim Cieszyń. Przemówienia dziewczyn do obejrzenia na naszym kanale na YouTube.

Bogna

<https://www.youtube.com/watch?v=nb7QZyI5OjC>

Julia

<https://www.youtube.com/watch?v=Htgb7agwbPw>

CO W KINACH

CZ. CIESZYŃ – Central: Gabriela Soukalová: Prawda se pořad vyplatí (19, godz. 17.30); Zyczenie (20, godz. 16.30); Přišla i noci (21, godz. 10.00); Simona – Stand-up Comedy Špeciál (21, godz. 19.00).

HAWIERZÓW – Centrum: Ella i czarny jaguar (19, godz. 17.00); **Monty Python i święty Graal** (19, godz. 18.00); Jedeme na teambuilding (19, godz. 19.30); Latanie dla początkujących (20, godz. 9.30).

JABLONKÓW: A máme, co jsme chtěli (19, godz. 18.00).

KARWINA – Centrum: Diuna część druga (19, godz. 15.00); Tancuj Matyldo (20, godz. 17.30); Urojenie (20, godz. 19.30); Fentyasy (21, godz. 17.30); Żegnajcie laleczki (21, godz. 18.00); Mean Girls (21, godz. 19.30).

TRZYNIEC – Kosmos: Sucho (19, godz. 15.00); Fentyasy (19, godz. 17.30); Mean Girls (19, godz. 19.30); Diuna część druga (19, godz. 17.30); A máme, co jsme chtěli (20, godz. 20.15); Sladký život (21, godz. 18.00); Niepokalana (21, godz. 20.30).

CO W TEATRZE

SCENA BAJKA – CZ. CIESZYŃ: Nebeská tkadlenka (20, godz. 8.30, 10.00; 21, godz. 10.00); **SCENA POLSKA – TRZYNIEC:** Dziady (19, godz. 19.00); **AZ. CIESZYŃ:** Dziady (20, 21, godz. 10.00); **SCENA CZESKA – CZ. CIESZYŃ:** Balada pro banditu (19, godz. 10.00);

▲ **HAWIERZÓW:** Divá Bára (21, godz. 10.00)

Bohaterka w męskim przebraniu

POST SCRIPTUM

UŚMIECHNIJ SIĘ

MINIKWADRAT MAGICZNY I

Pionowo i poziomo jednakowo:

	1	2	3	4
1.				
2.				
3.				
4.				

Wyrazy trudne lub mniej znane: ANAN

MINIKWADRAT MAGICZNY II

Pionowo i poziomo jednakowo:

	1	2	3	4
1.				
2.				
3.				
4.				

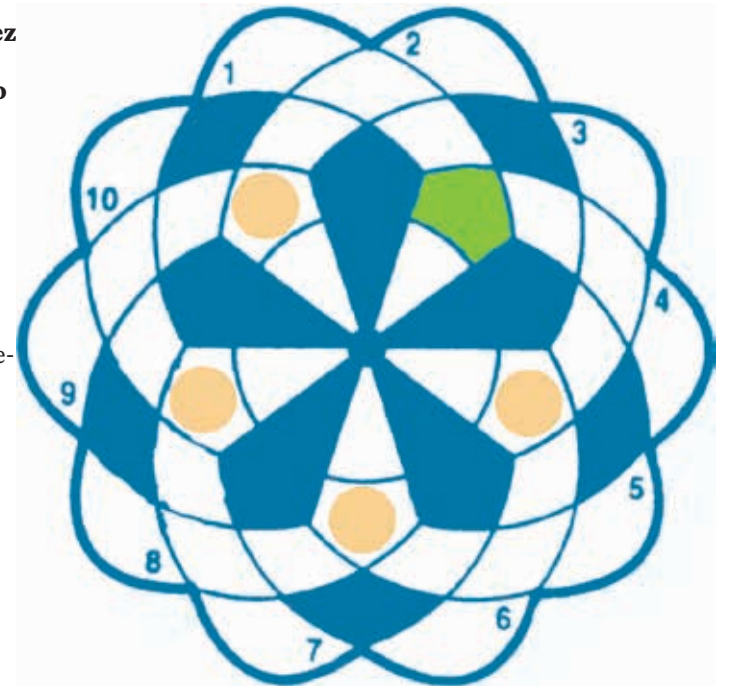
Wyrazy trudne lub mniej znane: ZAOR

LOGOGRYF ŁUKOWY

Rozwiązaniem jest nazwa wsi w Polsce, położonej w województwie małopolskim, w powiecie krakowskim, w gminie Krzeszowice. We wsi, na najwyższej części Garbu Tenczyńskiego (Góra Zamkowa), znajdują się ruiny zamku Tenczyn z XIV w., który został w 1656 roku spalony przez Szwedów. Odbudowany przez Lubomirskich, kolejnych właścicieli, przetrwał do pożaru w 1768 r., po którym to ostatecznie popadł w ruinę. Zachowały się tylko części murów mieszkalnych oraz baszty z wieżami....

1. pasiasty krewniak konia
2. nieprzyjemny, odrażający zapach
3. słowiański bóg błyskawic i gromów
4. żółta..., ostra choroba zakaźna, którą przenoszą komary
5. bezkolizyjne skrzyżowanie lub część kapelusza
6. Jurko, bohater „Ogniem i mieczem”
7. dotyczący konia
8. ciemna czerwień lub wino z Francji
9. inaczej silnik
10. obfity, bogaty, szczodry.

Wyrazy trudne lub mniej znane: HOJNY

LOGOGRYF ŁUKOWY

Rozwiązaniem jest nazwa wsi w Polsce, położonej w województwie zachodniopomorskim, w powiecie kamieńskim, w gminie Wolin. Do zabytków należy kościół neogotycki pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, zbudowany w 1855 roku w południowo-zachodniej części wsi. Wnętrze kościoła jest jednoprzestrzenne, kryte drewnianą kolebą, zaś prezbiterium sklepieniem krzyżowo-żebrowym....

- 1.-4. mieszkaniec Bratysławy bądź Koszyc
- 3.-6. Dominika, zastąpiła Tatianę Okupnik w grupie Blue Café
- 5.-8. nakaz ruszenia w drogę, np. pociągu
- 7.-10. Czesław dla znajomych i kolegów
- 9.-12. brak światła, mrok
- 11.-2. dawne dokumenty, zapisy.

Wyrazy trudne lub mniej znane: ANNAŁY

Wśród autorów poprawnych rozwiązań zostanie rozlosowana nagroda. Rozwiązania prosimy przysłać na e-mail: info@glos.live. Termin ich nadsyłania upływa w piątek 29 marca 2024 r. Nagrodę z 5 marca otrzymuje **Tadeusz Klimsza z Czeskiego Cieszyna**. Autorem dzisiejszych łamigłówek jest Jan Kubiczek.

Rozwiązanie minikwadratu magicznego I z 5 marca:

LUKA, UNIK, KILO, AKON

Rozwiązanie minikwadratu magicznego II z 5 marca:

TUBA, URAL, BALI, ALIT

Rozwiązanie logogryfu łukowego z 5 marca:

ŚLEZA

Rozwiązanie logogryfu łukowatego z 5 marca: BOLKÓW